

Результаты исследования выработки показывают, что при количестве более 80 креплений в смену целесообразнее применять параллельный способ. Выработка для обоих способов тем выше, чем больше технологическая жизнеспособность акрилового клея.

1. Золотов М.С., Шутенко Л.Н., Клименко В.З. и др. Клеевые соединения древесины и бетона в строительстве. – К.: Будівельник, 1990. – 136 с.

2. Золотов М.С., Сидоренко В.Г. Конструкции безанкерных креплений, их проектирование и расчет // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.9. – К.: Техніка, 1997. – С.35-39.

3. Золотов М.С., Шутенко Л.Н., Морковская Н.Г. Влияние некоторых технологических факторов на прочность соединения сталь-бетон акриловыми клеями // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.6. – К.: Техніка, 1996. – С.14-18.

4. Золотов М.С., Морковская Н.Г. Технологические приемы создания безанкерных креплений на акриловых клеях // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.9. – К.: Техніка, 1997. – С.46-50.

Получено 29.08.2000

УДК 621.38(62-52)

В.О.ГАСВСЬКА

ЖБК Основ'янського відділення Південної залізниці, м.Харків

МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ РЕАЛІЗОВНОСТІ ПЛАНІВ ПОТОЧНОГО І КАПІТАЛЬНОГО РЕМОНТІВ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ ЖБК

Запропоновано імітаційну модель аналізу реалізованості поточних і капітальних ремонтів, що складається з підсистеми планування і підсистеми реалізації планів ремонтів систем життєзабезпечення і конструкційних елементів житлових будинків ЖБК.

На житлово-будівельні кооперативи (ЖБК) законодавством України [1] покладено обов'язок забезпечувати збереженість житлового фонду. ЖБК зобов'язані своєчасно виконувати ремонт своїх житлових будинків, підтримувати безперебійну роботу інженерного обладнання з додержанням єдиних правил і норм експлуатації та ремонту.

У процесі експлуатації житлового фонду ЖБК повинні здійснювати огляди, технічне обслуговування, а також планування поточного і капітального ремонтів систем життєзабезпечення (водо-, тепло-, газо-, електропостачання і т.ін.) та конструктивних елементів будівель [2]. За результатами оглядів, контролю й оцінки технічного стану та інженерного обладнання будівлі ЖБК самостійно розробляють і виконують річні, кварталні й місячні плани поточного і капітального ремонтів. Однак через постійну нестачу матеріальних, фінансових і трудових ресурсів ці плани виконуються не в повному обсязі, що призводить до погіршення технічного стану житлових будинків ЖБК. Правління ЖБК у цих умовах змушені приймати рішення про зменшення кількості об'єктів і обсягів їх ремонту. Ці рішення часто виносяться на основі

суб'єктивного й емоційного сприйняття, без урахування пріоритетних об'єктів ремонту, вимог безпеки, обов'язкових норм, правил і термінів проведення ремонту.

В умовах неповного ресурсного забезпечення для нормального функціонування ЖБК необхідно перейти на нову систему експлуатації житлового фонду з використанням комп'ютерних технологій [3]. При цьому вибір оптимальних рішень з планування ремонтних робіт та їх реалізації треба покласти на ЕОМ [4], тому що в звичайному 60-80-квартирному житловому будинку ЖБК кількість об'єктів і позицій планів-графіків поточного і капітального ремонтів систем життєзабезпечення і будівлі досягає 800. Пропонуємо модель прийняття та реалізації управлінських рішень з ремонту житлових будинків ЖБК з використанням комп'ютерної технології. Модель оперує з двома множинами: можливих планових і реалізаційних рішень (рис.1).

Множину планових рішень формують на основі технічних нормативів з експлуатації житлових будинків, що визначають види й обсяги ремонтів, їх періодичність і терміни, а також необхідні ресурси. Множину реалізаційних рішень складають, виходячи з фактичної наявності матеріальних, фінансових і трудових ресурсів і необхідних витрат. Узгоджений вибір за цими множинами повинен забезпечувати максимально можливу реалізацію планів ремонтів за умови мінімальних витрат. Функція підсистеми планування (ПП) полягає у виборі з множини можливих планових рішень деякого планового рішення з метою оптимізації (максимізації) планів ремонту житлового будинку за умови заданих витрат. Функція підсистеми реалізації (ПР) полягає у виборі деякого реалізаційного рішення за умови заданих планів і термінів ремонту і наявних ресурсів з метою оптимізації (мінімізації) витрат на ремонтні роботи. Загальна мета полягає у виборі такого планового і реалізаційного рішення, яке б забезпечувало реалізованість плану ремонтних робіт протягом установленого терміну. При цьому в автоматизованому режимі повинно бути з'ясовано:

1. Чи можна в принципі реалізувати план ремонтів?
2. Якщо план ремонтів є реалізовним, то як знизити витрати на його виконання?
3. Чи можливі компромісні рішення у випадку нереалізованості плану ремонтів?

Блок інформаційного аналізу узагальнює в інтерактивному режимі поточну інформацію і формує уявлення про область виконання завдань щодо ремонту, виходячи з нормативів трудомісткості (продуктивності) ремонтних робіт і витрат на них. Цей блок виділяє область

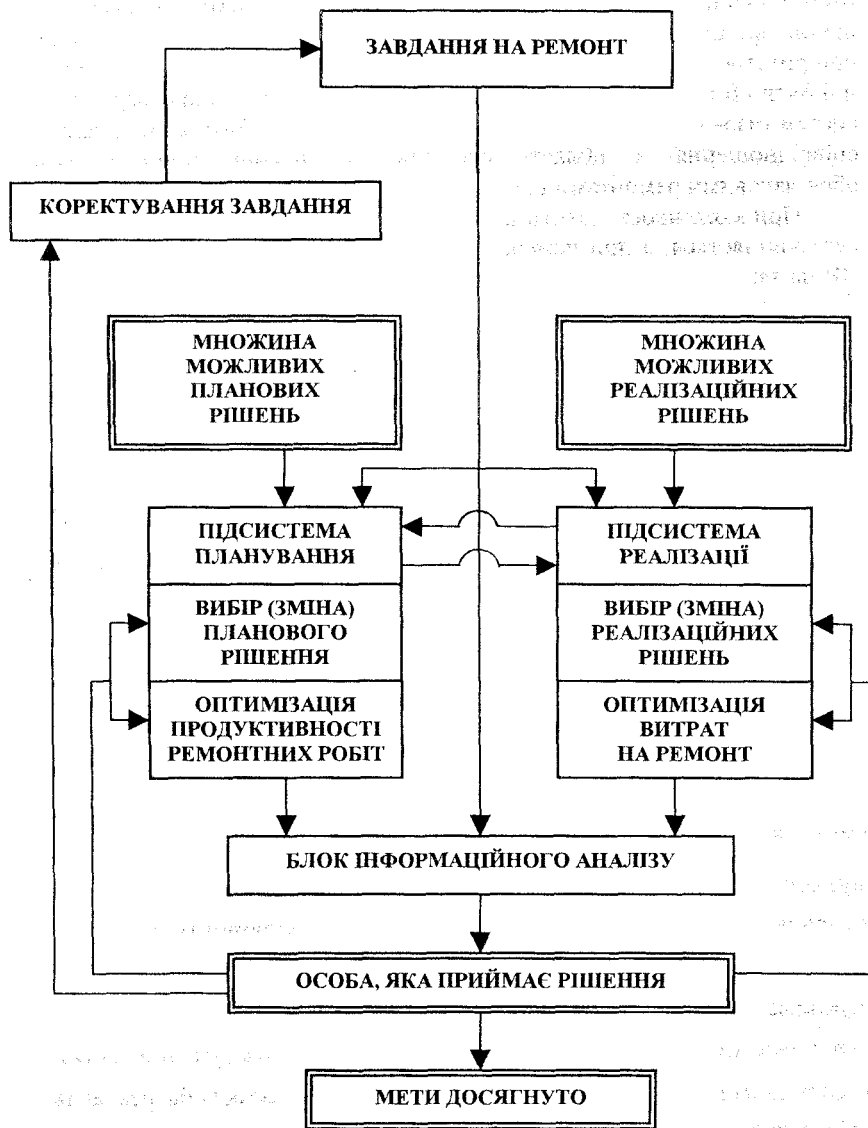

Рис. 1 – Загальна структура моделі реалізованості планів ремонту житлових будинків ЖБК

невизначеності з двома підобластями, що не перетинаються (реалізованості й нереалізованості завдань), і область невизначеності з невідомою реалізованістю завдань. Правління ЖБК як колективна особа, що приймає рішення (ОПР), на основі цієї інформації повинно винести рішення про припустимість відмови від окремих ремонтів з урахуванням пріоритетів об'єктів ремонту. З погляду безпеки пріоритетними повинні бути об'єкти ремонту внутрішньодомових і внутрішньоквартирних систем газо- і електропостачання. ОПР повинно зробити вибір деякого співвідношення з області реалізованості планів ремонтів між обов'язковими ремонтами і витратами на них.

При можливості такого вибору, тобто якщо мети досягнуто, процес зупиняється, а при неможливості – ОПР ініціює підсистему ПП і ПР на прийняття нових планових завдань на ремонт і відповідних до них реалізаційних рішень з урахуванням пріоритетів.

Формальне подання розробленої моделі здійснюється в такий спосіб: ЖБК як складний технічний об'єкт дослідження може бути описаний кортежем $(p_o, \varphi_o, F, Q, T)$,

де $p_o = (p_o^1, \dots, p_o^i, \dots, p_o^j) \in E^J$ – вектор продуктивності на об'єктах ремонту; j – номер об'єкта ремонту $j = \overline{1, J}$; E^J – евклідовий простір розмірності J ; $\varphi_o = (\varphi_o^1, \dots, \varphi_o^i, \dots, \varphi_o^I) \in E^I$ – вектор потоку вимог на виконання операцій ремонту; i – номер операції ($i = \overline{1, I}$); E^I – евклідовий простір розмірності I ; F – продуктивність під час ремонту конструкційних елементів будинку та систем життєзабезпечення; Q – сукупні витрати на ремонт і технічне обслуговування; T – розклад (план-графік) ремонтів.

Вектор p_o відповідає визначеному реалізаційному рішенням за умови витрат Q , тобто $p_o = p(Q)$, де $p(Q)$ – значення вектора-функції $p: E^I \rightarrow E^J$. Вектор φ_o відповідає визначеному плановому рішенням про ремонт у разі продуктивності під час ремонту, рівної F , тобто $\varphi_o = \varphi(F)$, де $\varphi(F)$ – значення вектора-функції $\varphi: E^I \rightarrow E^J$. З реалізаційним (p) і плановим (φ) рішеннями однозначно зв'язана певна множина припустимих розкладів ремонтів $D(\varphi, p)$, що містить у собі підмножину $D'(\varphi, p, F, Q)$ припустимих розкладів ремонтів, які забезпечують їх реалізацію за умови, що в цих розкладах продук-

тивність (трудомісткість) ремонтних робіт не буде меншою заданої (F) і витрати на ремонт не перевищуватимуть заданих (Q). З цих умов випливає, що $T \in D'(\varphi, p, F, Q)$.

Підсистему ПП (планування ремонтів) можна описати так: $\langle \Phi, p^0(Q^*) \rangle$, де Φ являє собою деяку множину функцій $\varphi: E^I \rightarrow E^J$, яка взаємно однозначно відповідає припустимій множині планових рішень. Фіксовані витрати Q^* і реалізаційне рішення p^0 необхідно задати ПП у вигляді $p^0(Q^*)$. Завдання ПП полягає в пошуку максимального значення F . Цей максимум треба брати по всіх парах (F, φ) , в яких $\varphi \in \Phi$ і $D'(\varphi, p^0, F, Q^*) \neq \emptyset$.

Підсистему реалізації рішень (ПР) можна описати так: $\langle P, \varphi^0(F^*) \rangle$, де P – деяка множина функцій $p: E^I \rightarrow E^J$, яка взаємно однозначно відповідає припустимій множині реалізаційних рішень. Фіксовані значення F^* і φ^0 необхідно задати підсистемі ПР у вигляді $\varphi^0(F^*)$. Завдання ПР полягає в пошуку мінімального значення Q . Цей мінімум варто брати по всіх парах (p, Q) , в яких $p \in P$ і $D'(\varphi^0, p, F^*, Q) \neq \emptyset$.

Таким чином, обидві підсистеми (ПП і ПР) вирішують завдання складання оптимального розкладу (плану-графіка ремонтів) відносно деякого критерію, що визначає взаємозв'язок між ними.

Можливі відхилення від розкладу ремонтів (збурення) слід інтерпретувати так:

- 1) зміни плану-графіка ремонтів по об'єктах, термінах, обсягах робіт розглядаються як планові збурення;
- 2) зміни норм, витрат, технологій ремонтів розглядаються як реалізаційні збурення;
- 3) зміни вимог до ефективності системи ремонтів розглядаються як збурення пари (Q, F) .

Під впливом цих збурень взаємодія підсистем ПП і ПР змінюється, що можна формалізувати (описати) в такий спосіб. Припустимо, що в деякий момент часу ЖБК як складний технічний об'єкт можна описати кортежем $\langle p(Q), \varphi(F), F, Q, T \rangle$, де $p \in P$, $\varphi \in \Phi$. Вплив збурень буде виражено як $\Phi \rightarrow \Phi^*$, $P \rightarrow P^*$, $(Q, F) \rightarrow (Q^0, F^0)$ і

новий стан ЖБК можна записати у вигляді кортежу $\langle p^*(\tilde{Q}), \varphi^*(\tilde{F}), \tilde{F}, \tilde{Q}, \tilde{T} \rangle$, де $p^* \in P^*$, $\varphi^* \in \Phi^*$ і $(\tilde{Q}, \tilde{F})$ досить "близько" до (Q^0, F^0) . Припустимо, що ці вектор-функції є покоординатно монотонно зростаючими і безперервними. Тоді на першому рівні взаємодії підсистем ПП і ПР, не приймаючи нових планових і реалізаційних рішень, можна перетворити модель ЖБК $\langle p(Q), \varphi(F), F, Q, T \rangle$ у модель $\langle p(\tilde{Q}), \varphi(\tilde{F}), \tilde{F}, \tilde{Q}, \tilde{T} \rangle$, тобто спробувати знайти задовільне наближення $(\tilde{Q}, \tilde{F})$ до (Q^0, F^0) . У цьому випадку обидві підсистеми вирішують завдання складання оптимального розкладу (плану-графіка ремонтів). Підсистема ПП визначає розклад з $F_{\max}$ за умови заданих витрат Q . При цьому $F_{\max}$ є значенням функції $G_F(Q)$. Ця функція в явному вигляді невідома. Підсистема ПР визначає розклад з $Q_{\min}$ при заданому F . При цьому $Q_{\min}$ є значенням функції $G_Q(F)$, яка також у явному вигляді невідома. Можна сказати, що функції G_F і G_Q є безперервними, монотонно зростаючими з позитивними значеннями, а також що вони взаємобернені, тобто $G_F(G_Q(F)) = F$ і $G_Q(G_F(Q)) = Q$.

Графіки цих функцій на площині (Q, F) в області $\Omega = \{(Q, F) : Q \geq 0, F \geq 0\}$, де вони визначені (рис.2), збігаються. При цьому $\Omega = \Omega^- \cup \Omega^0 \cup \Omega^+$, де

$$\Omega^- = \{(Q, F) \in \Omega : Q < G_o(F) \Leftrightarrow F > G_F(Q)\};$$

$$\Omega^0 = \{(Q, F) \in \Omega : Q = G_o(F) \Leftrightarrow F = G_F(Q)\};$$

$$\Omega^+ = \{(Q, F) \in \Omega : Q > G_o(F) \Leftrightarrow F < G_F(Q)\}.$$

Таким чином, графік Ω^0 поділяє область Ω на дві підобласті Ω^- і Ω^+ .

Кожна підсистема (ПП і ПР) по одному з фіксованих параметрів (Q або F) видає другий параметр; при цьому $Q, G_F(Q)$ або відповідно $F, G_Q(F)$ належить множині Ω^0 . Це означає, що за заданої F не можна зменшити витрати Q . Навпаки, за заданої Q не можна збільшити продуктивність F .

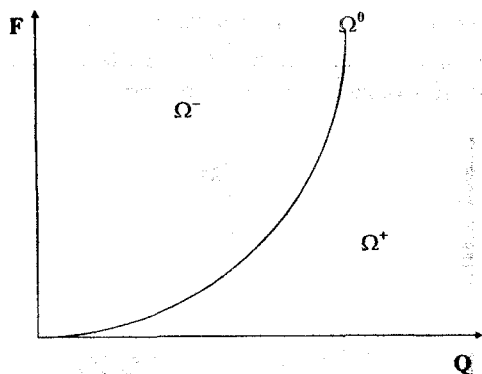

Рис.2 – Графік Ω^0 на площині F, Q

За умови фіксованих φ і p для деякої збуреної точки (Q_o, F_o) можливі три випадки:

1. $(Q_o, F_o) \in \Omega^-$, тобто $Q_o < G_Q(F_o)$ і $F_o > G_F(Q_o)$. Це означає неможливість складення розкладу (плану-графіка ремонтів), що забезпечує задані значення F_o при витратах Q_o .
2. $(Q_o, F_o) \in \Omega^+$, тобто $Q_o > G_Q(F_o)$ і $F_o < G_F(Q_o)$. Це означає можливість складення розкладу при заданих значеннях F_o і Q_o .
3. $(Q_o, F_o) \in \Omega^0$. У цьому випадку необхідно змінити розклад (план-графік ремонтів).

За заданих φ і p області Ω^- , Ω^0 , Ω^+ до початку взаємодії ПП і ПР в явному вигляді невідомі. Якщо ж про збурену точку (Q_o, F_o) інформація є, то в ПП за умови витрат Q_o знаходять максимальну продуктивність $G_F(Q_o)$, а в підсистемі ПР при продуктивності F_o знаходять мінімальні витрати $G_Q(F_o)$. Це дозволяє розділити область Ω на три множини (R^-, R^+, R) , як це показано на рис.3.

Зрозуміло, що в жодній точці множини $(Q, F) \in R^-$ не існує такого розкладу, який би забезпечував виконання плану ремонтів при заданих продуктивності F і витратах на ремонт Q . В області множини R^+ гарантовано існує розклад для будь-якої точки $(Q, F) \in R^+$.

Для будь-якої точки $(Q, F) \in R$ при заданих рішеннях φ і p не можна стверджувати про можливість або неможливість існування розкладу, тобто область R є областю невизначеності.

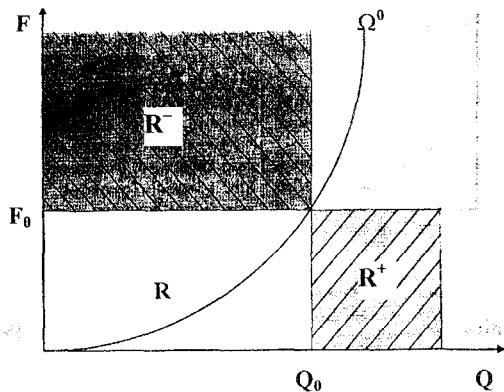

Рис.3 – Области множин R^- , R , R^+ на площині F, Q

У разі вибору точки $(Q^*, F^*) \in R^+$ ОПП вважає, що мети досягнуто, у протилежному разі ОПП вибирає компромісну точку $(\tilde{Q}, \tilde{F})$, близьку до точки (Q_0, F_0) , і вводить інформацію про неї в обидві підсистеми. Ясно, що ця компромісна точка знаходиться в області R , тобто в області невизначеності. Подальші ітерації можуть призвести до того, що поблизу точки (Q_0, F_0) немає пари (Q, F) , для якої існує розклад, відповідний плановому (φ) і реалізаційному (p) рішенням. У цьому випадку ОПП повинна прийняти рішення про перехід з першого на другий рівень взаємодії підсистем ПП і ПР, тобто дозволити ПП варіювати плановим рішенням φ , а підсистемі ПР – реалізаційним рішенням p . Питання функціонування і взаємодії підсистем планування і реалізації завдань з поточного і капітального ремонтів внутрішньодомових систем життєзабезпечення і конструкційних елементів житлових будинків ЖБК в умовах неповного ресурсного забезпечення буде розглянуто в наступній статті.

1. Жилищный кодекс УССР: Научн.-практ. коммент. / М.А.Голодный, П.Н.Дятлев, В.И.Жуков и др. К.: Политиздат Украины, 1990. – 542 с.

2. Нормативні документи з питань обстежень, паспортизації, безпечної та надійної експлуатації будівель і споруд. Спільний наказ Держкомбуду, архітектури та житлової політики і Держнагляду з охорони праці України від 27.11.97р., №32/288.

3. Гасвська В.О., Шур В.А. Функціонування ЖБК в умовах неповного ресурсного забезпечення // Коммунальное хозяйство городов: Научн.-техн. сб. Вып.23. – К.: Техніка, 2000. – С.65-71.

4. Ларичев О.И. Проблемы взаимодействия человек-ЭВМ в системах принятия решений // Процедуры оценивания многокритериальных объектов. – М.: ВНИИСИ, 1984. – С.20-28.

Получено 03.08.2000

УДК 628.16

В.В.ТРАЧЕВСЬКИЙ, канд. хім. наук

Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В.Думанського АН України, м.Київ

С.В.ВЕЛИЧКО

Київський національний технічний університет будівництва і архітектури

МЕХАНІЗМ МОДИФІКУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРДИЄРИТОВИХ КОМПОЗИЦІЙ ПРИ ВОДООЧИЩЕННІ

Розглядається механізм та особливості перебігу процесів реагентної модифікації кордиєриту соляною та фосфорною кислотами і гідроксидом калію. Проведено лабораторні випробування селективності модифікованого кордиєриту до іонів важких металів.

Зростаючий антропогенний вплив на водні ресурси України призвів до збільшення концентрацій важких металів та органічних сполук у питній воді. Порівняльний аналіз технологічних параметрів сучасних пристроїв доочищення води вказує на їх недостатню продуктивність (мембранні установки), велику енергоємність (дистиляція), обмежену селективність та недостатню місткість (іонообмінні й сорбційні установки). У той же час ефективність застосовуваних матеріалів можна підвищити специфічною обробкою із залученням відповідних фізико-хімічних факторів. З іншого боку, неприпустиме повне видалення з води ряду корисних компонентів [2], бо це спричинює порушення фізіологічної рівноваги в організмі людини. Так, повне видалення цинку, кобальту, молібдену, заліза, міді, магнію недоречно [3], а рівень вмісту свинцю, кадмію, ртуті, хрому та радіонуклідів мусить бути мінімальним. У зв'язку з цим розробка методів доочищення та кондиціонування питної води з урахуванням потреб організму та стану відповідних іонів у розчині є актуальною.

Темпи застосування технології керованої іонообмінної фільтрації стримує низька якість і висока вартість відомих матеріалів. Тому привабливим є використання неорганічних сорбентів як природного, так і штучного походження. Перспектива тут відкривається завдяки їх доступності, невеликій вартості, значній (порівняно з органічними іоні-